

PRITARTA
Kupiškio rajono savivaldybės tarybos
2017 m. gegužės 11d. sprendimu Nr. TS-164

**KUPIŠKIO RAJONO SAVIVALDYBĖS
KONTROLĖS IR AUDITO TARNYBA**

2016 METŲ VEIKLOS ATASKAITA

Kupiškis
2017

KONTROLĖS IR AUDITO TARNYBOS VAIDMUO

Savivaldybės kontrolės ir audito tarnyba – Savivaldybės tarybai atskaitinga savivaldybės biudžetinė įstaiga, prižiūrinti, ar teisėtai, efektyviai, ekonomiškai ir rezultatyviai valdomas ir naudojamas savivaldybės turtas bei patikėjimo teise valdomas valstybės turtas, kaip vykdomas savivaldybės biudžetas ir naudojami kiti piniginiai ištekliai.

Kupiškio rajono savivaldybės kontrolės ir audito tarnyba yra savarankiška Savivaldybės biudžetinė įstaiga, 1997 metais įregistruota Juridinių asmenų registre, turinti savo antspaudą su pavadinimu ir Savivaldybės herbu ir atliekanti jai įstatymais priskirtas viešojo administravimo funkcijas. Tarnybos kompetenciją apibrėžia Vietos savivaldos įstatymas ir Kupiškio rajono savivaldybės kontrolės ir audito tarnybos nuostatai.

VEIKLOS KRYPTYS

Kontrolės ir audito tarnyba atlieka išorės finansinį (teisėtumo) ir veiklos auditą Savivaldybės administracijoje, Savivaldybės administravimo subjektuose ir Savivaldybės kontroliuojamose įmonėse.

Auditą atlieka vadovaudamasi Valstybės kontrolės patvirtintais Valstybinio audito reikalavimais, jau keletą metų taiko tarptautinius audito standartus (Tarptautinės buhalterijų federacijos Tarptautinių audito ir užtikrinimo standartų valdybos išleistus Tarptautinius audito standartus, Tarptautinės aukščiausiųjų audito institucijų organizacijos INTOSAI standartus). Tai nuoseklaus darbo rezultatas, leidęs užtikrinti audito praktikos atitiktį aukščiausiems kokybės reikalavimams.

FINANSINIS (TEISĖTUMO) AUDITAS

Audituojamo subjekto finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių, metinių konsoliduotųjų ataskaitų rinkinių ir (ar) kitų ataskaitų duomenų, taip pat savivaldybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo, disponavimo jais teisėtumo ir jų naudojimo įstatymų nustatytiems tikslams vertinimas ir nepriklausomos nuomonės pareiškimas.

VEIKLOS AUDITAS

Viešojo ir vidaus administravimo, savivaldybės turto, biudžeto lėšų valdymo ir naudojimo vertinimas ekonomiškumo, efektyvumo ir rezultatyvumo požiūriu. Tai konstruktyvus abejojimas esama padėtimi: ar viešasis sektorius dirba tinkamai ir optimaliai. Veiklos auditas nuo kitų audito rūšių skiriasi tuo, kad jo metu auditų rezultatai leidžia ne tik įvardyti aiškias audito subjektų veiklos problemas, bet ir parodyti sisteminius viešojo sektoriaus veiklos trūkumus.

Ši Kupiškio rajono savivaldybės kontrolės ir audito tarnybos 2016 metų veiklos ataskaita parengta vykdant Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 27 straipsnio 9 dalies 15 punktą, skirta Kupiškio rajono savivaldybės tarybai, kuriai Kupiškio rajono savivaldybės Kontrolės ir audito tarnyba atskaitinga, ir rajono gyventojams, paaiškinti Kontrolės ir audito tarnybos 2016 metų veiklos rezultatus.

2016 METŲ VEIKLOS REZULTATAI

Kontrolės ir audito tarnybos 2016 metų veikla buvo suplanuota atsižvelgiant į turimus ribotus Kontrolės ir audito tarnybos žmogiškuosius išteklius ir svarbiausius darbus, kuriuos buvo būtina atlikti. 2016 metais iš viso atlikti 3 auditai, parengtos 3 audito ataskaitos, 3 išvados bei Tarnybos veiklos ataskaita. Apie veiklos plano vykdymą atsiskaityta Kontrolės komiteto posėdyje.

Be tiesioginių pareigų, susijusių su auditais, Savivaldybės kontrolierius dalyvavo Savivaldybės tarybos, Komitetų, komisijų posėdžiuose, pagal savo kompetenciją vykdė įstaigos vidaus administravimo funkcijas.

Parengtas Kontrolės ir audito tarnybos 2017 metų veiklos planas ir pateiktas Kontrolės komitetui svarstyti. Kontrolės komitetui pritarus, planas buvo patvirtintas ir pateiktas Valstybės kontrolei.

Kaip ir kasmet, 2016 metais buvo parengta Kontrolės ir audito tarnybos veiklos ataskaita už 2015 metus ir pateikta Savivaldybės tarybai. Parengta ir pateikta merui Savivaldybės kontrolieriaus valstybės tarnautojo tarnybinės veiklos vertinimo išvada.

Kontrolės ir audito tarnybos darbo rezultatai pirmiausia skirti rajono bendruomenei, Savivaldybės tarybai ir audituojamiems subjektams paaiškinti, kaip naudojami Savivaldybės biudžeto pinigai ir turtas. Kiekvieno audito ataskaita ir išvada teikiama audituotiems subjektams, Savivaldybės tarybos Kontrolės komitetui, merui, Administracijos direktoriui. Siekiant tinkamai įgyvendinti Kontrolės ir audito tarnybos veiklos viešumo principą, Savivaldybės interneto svetainėje skelbiamos auditų ataskaitos, išvados ir kita patikrinimų medžiaga. Kontrolės ir audito tarnybos veiklos ataskaitas taip pat skelbiame Savivaldybės interneto svetainėje www.kupiskis.lt. Savivaldybės kontrolės ir audito tarnybos 2015 metų veiklos ataskaitos santrauka 2016 metais buvo paskelbta rajoniniame laikraštyje „Kupiškėnų mintys“.

Be to, vykdydami Vietos savivaldos įstatymo 27 straipsnio 9 dalies 20 punktu nustatytą pareigą, informaciją apie audito išvadas ir rekomendacijas teikiame Vyriausybės atstovui Panevėžio apskrityje. Veiklos viešumas daro teigiamą įtaką įgyvendinant rekomendacijas, kartu ir pabrėžiant išorės audito svarbą.

FINANSINIS (TEISĖTUMO) AUDITAS

Finansinio audito tikslas – įvertinti audituojamo subjekto vidaus kontrolę, įskaitant finansų valdymą, audituojamo subjekto turto (valstybės ar savivaldybės) valdymo, naudojimo, disponavimo juo teisėtumą ir pareikšti nepriklausomą nuomonę dėl finansinių ir kitų ataskaitų tikrumo ir teisingumo.

SAVIVALDYBĖS ATASKAITŲ RINKINIŲ AUDITAS

Kupiškio rajono savivaldybės kontrolės ir audito tarnyba atliko 2015 metų konsoliduotųjų ataskaitų rinkinio ataskaitų auditą. Savivaldybės konsoliduotųjų ataskaitų rinkinys sudarytas Savivaldybės 29 biudžetinių įstaigų, 2 viešųjų sveikatos priežiūros įstaigų, Savivaldybės išdo ir Savivaldybės privatizavimo fondo finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų pagrindu.

Vadovaujantis bendradarbiavimu su Valstybės kontrole, Valstybės kontrolė Savivaldybės kontrolieriui pateikė 2016 metais nustatytus neatitikimus. Valstybės kontrolė 2016 metais vertino ar Savivaldybėje visais reikšmingais atžvilgiais valstybės biudžeto lėšos buvo naudojamos, o valstybės turtas (valdomas patikėjimo teise ir valstybinės žemės sklypai, gauti pagal panaudą) valdomas, naudojamas ir disponuojama juo taip, kaip numato tai reglamentuojantys teisės aktai.

Audito metu buvo atliktos pagrandinės ir analitinės audito procedūros, kurios atskleidė vietinės reikšmės kelių, biologinio turto, nebaigtos statybos, pastatų ir statinių apskaitos trūkumus:

Kupiškio rajono savivaldybės administracija neįregistravo Nekilnojamojo turto registre teisių į ilgalaikį turtą (garažą) administraciniame pastate L. Stuokos - Gucevičiaus aikštėje 14-3, todėl Savivaldybės kontrolierius negalėjo patvirtinti, kad Administracija ilgalaikio turto apskaitą tvarko vadovaudamasi 12-ojo ir 22 - jo VSAFAS reikalavimais ir negalėjo patvirtinti, kad Administracija patalpų vertę ilgalaikio turto dalyje (1,6 tūkst. Eur) ir finansavimo sumų dalyje (1,6 tūkst. Eur) Finansinės būklės ataskaitoje pateikė teisingai. Ne visi Savivaldybės garažai teisiškai įregistruoti kaip Savivaldybės nuosavybė.

Savivaldybės kontrolierius negalėjo patvirtinti Finansinės būklės ataskaitoje (1 382,8 tūkst. Eur) ir finansavimo sumų dalyje (1 382,8 tūkst. Eur) ilgalaikio turto likučio teisingumo, nes Kultūros centro atliktos pastato renovacijos sąnaudos apskaitomos kaip nebaigta statyba, nors turtas jau keleri metai naudojamas. Pastato vertė nepadidinta, Nekilnojamojo turto registre neįregistruota. Nusidėvėjimas neskaičiuojamas. Kultūros centras nesivadovauja VSAFAS 12-ojo

standarto nuostata nebaigtos statybos sąskaitoje apskaityti visas su statyba susijusias išlaidas tik iki tol, kol ilgalaikio turto vienetas bus paruoštas naudoti.

Veiklos rezultatų ataskaitoje pagrindinės veiklos sąnaudų dalyje ir finansavimo pajamų dalyje Kupiškio rajono savivaldybės kultūros centras (14,85 tūkst. Eur) neteisingai parodė pastato nusidėvėjimo vertes, nes neperkėlė į ilgalaikį turtą nebaigtos statybos atliktų darbų vertės ir neskaičiavo nusidėvėjimo.

Kupiškio rajono savivaldybė neištaisė ankstesnio audito 2015 metais nustatytų pažeidimų ir nėra inventorizavusi bei teisiškai įregistravusi vietinės reikšmės kelių, todėl Savivaldybės kontrolierius negalėjo nustatyti, ar visi vietinės reikšmės keliai apskaityti. Inventorizacijos metu neįvertintas nuvertėjimas. Nebuvo galimybės įsitikinti, ar infrastruktūros statinių vertė (18 950,8 tūkst. Eur) konsoliduotame ataskaitų rinkinyje ilgalaikio turto ir finansavimo sumų (18 950,8 tūkst. Eur) dalyse nurodyta teisinga verte.

Savivaldybės kontrolierius negalėjo patvirtinti Finansinės būklės ataskaitoje (30,5 tūkst. Eur) ir finansavimo sumų dalyje (30,5 tūkst. Eur) biologinio turto vertės, nes Savivaldybėje nesivadovaujama Vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio 25 ir 26 punktų nuostatomis, pagal kurias savivaldybės funkcija yra savivaldybės teritorijoje esančių želdynų tvarkymas, kūrimas, inventorizacijos, kadastrinių matavimų ir įrašymo į Nekilnojamojo turto registrą organizavimas. Administracija savo apskaitos politikoje nebuvo nusistačiusi biologinio turto nustatymo ir registravimo Kupiškio rajono savivaldybėje tvarkos. Savivaldybės kontrolierius negalėjo patvirtinti, kad visas biologinis turtas apskaitoje įregistruotas vadovaujantis 16-ojo VSAFAS nuostatomis. Nustatyta, kad apskaitoje registruotos paprastos ir kalninės pušys tik Vėžionių, Aukštupėnų ir Palėvenėlės rekreacinėse teritorijose. Tačiau Uošvės liežuvio saloje esantys augalai, prie kurių įtvirtintos lentelės pažintiniais tikslais, į apskaitą neįtraukti.

Savivaldybės kontrolierius negalėjo patvirtinti, kad 2015 metų biudžete patvirtintos programos įgyvendino Savivaldybės strateginius tikslus, o programų vykdymas, neviršijant patvirtintų asignavimų sumų, atitiko programose nustatytus tikslus ir rezultatyvų bei efektyvų asignavimų naudojimą, nes Savivaldybės kontrolieriui nebuvo pateikta informacija apie Savivaldybės biudžeto programų įgyvendinimo 2015 metais rezultatus. Aiškinamajame rašte prie Kupiškio rajono savivaldybės biudžeto vykdymo metinės ataskaitos 2015 m. gruodžio 31 d. informacija apie biudžeto programų įvykdymą neatskleista. Administracijos Finansų ir biudžeto skyriaus darbuotojai Savivaldybės kontrolieriui paaiškino, kad Biudžeto programų įvykdymo ataskaitą turi rengti ir pateikti naujai sudarytas Viešųjų pirkimų ir investicijų skyrius, tačiau šis skyrius 2015 metų Biudžeto programų vykdymo ataskaitos neparengė ir Savivaldybės tarybai nepateikė.

Savivaldybės kontrolierius pateikė 10 rekomendacijų nustatytiems pažeidimams šalinti (išsamiau ataskaitos 1 priede).

IŠVADOS DĖL SAVIVALDYBĖS ATASKAITŲ

Igyvendinant Tarybos strateginį tikslą - prižiūrėti, kaip valdomas ir naudojamas Savivaldybės turtas, kaip vykdomas Savivaldybės biudžetas, Kontrolierius atliko auditus bei parengė privalomas išvadas Tarybai.

2016 metais konsoliduotųjų ataskaitų rinkinio audito, biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio audito ir turto naudojimo audito išvadoje buvo pateiktos 2 sąlyginės nuomonės, 1 besąlyginė nuomonė.

Išvada dėl Kupiškio rajono savivaldybės 2015 metų konsoliduotųjų ataskaitų rinkinio, savivaldybės biudžeto ir turto naudojimo

Sąlyginės nuomonės dėl konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio pagrindas:

1. Savivaldybės kontrolierius negalėjo patvirtinti Kupiškio rajono savivaldybės FBA pateikto 18 950,8 tūkst. Eur „Infrastruktūros ir kiti statiniai“ straipsnyje nurodyto vietinės reikšmės kelių likučio teisingumo. Inventorizacijos metu neįvertintas nuvertėjimas. Nėra galimybės įsitikinti, ar infrastruktūros statinių vertė konsoliduotame ataskaitų rinkinyje nurodyta teisinga verte.

2. Negalėjo patvirtinti FBA pateiktos 30,5 tūkst. Eur biologinio turto vertės teisingumo, nes ne visas biologinis turtas Savivaldybėje registruotas apskaitoje.

3. Negalėjo patvirtinti FBA ilgalaikio turto likučio teisingumo, nes Kultūros centro atliktos pastato renovacijos sąnaudos 1 382,8 tūkst. Eur apskaitomos kaip nebaigta statyba, nors turtas naudojamas. Pastato vertė nepadidinta. Nusidėvėjimas neskaičiuojamas.

Sąlyginė nuomonė dėl konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio.

Kontrolieriaus nuomone, išskyrus poveikį, kurį turi sąlyginės nuomonės pagrindą sudarantys dalykai, Kupiškio rajono savivaldybės 2015 metų konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinys parodo tikrą ir teisingą Kupiškio rajono savivaldybės konsoliduotųjų subjektų grupės 2015 m. gruodžio 31 d. finansinę būklę, 2015 metų veiklos rezultatus, grynojo turto pokyčius ir pinigų srautus pagal Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartus.

Besąlyginė nuomonė dėl biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio.

Mūsų nuomone, Kupiškio rajono savivaldybės 2015 metų konsoliduotųjų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinys visais reikšmingais atžvilgiais parengtas ir pateiktas pagal Lietuvos Respublikos teisės aktus, reglamentuojančius šio rinkinio sudarymą.

Sąlyginės nuomonės dėl Savivaldybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo pagrindas::

1. Kupiškio rajono savivaldybės administracija neištaisė Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo reikalavimų pažeidimo ir 2,9 tūkst. Eur įsigijimo vertės ilgalaikis materialusis turtas (plastikinės valtys) administracijos direktoriaus įsakymu tebėra perduotos viešajai įstaigai Kupiškio rajono turizmo ir verslo informacijos centrui valdyti ne panaudos, o patikėjimo teise.

2. Savivaldybės administracija neištaisė ankstesnio audito metu nustatytų trūkumų ir Nekilnojamojo turto registre teisingai neįregistravo patalpų dalį pastate Lauryno Stuokos - Gucevičiaus a.14-3, nes administracinių patalpų sudėtyje yra atskirai apskaitomas Savivaldybės garažas (1,6 tūkst. Eur).

3. Išlieka nesutvarkyta valstybinė žemė po Kultūros centro, Savivaldybės administracijos pastatais ir statiniais, nesudarytos panaudos sutartys, neįregistruota Nekilnojamojo turto registre ir neapskaityta apskaitos registruose.

4. Kupiškio rajono turizmo ir verslo informacijos centras pažeidė Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo reikalavimus ir Nekilnojamojo turto registre neteisingai įregistravo patalpų (129,32 kv. m valčių elingo pastato) naudojimosi pagal panaudos sutartį faktą, nes dalį šio ploto (22,78 kv. m) Savivaldybė išnuomojo.

5. Savivaldybės administracija ilgalaikio turto apskaitoje atskirai neapskaitė bei neinventorizavo pagal panaudą perduotų patalpų Kupiškio rajono turizmo ir verslo informacijos centrui bei išnuomotų patalpų valčių elingo prie Kupiškio marių pastate, o inventorizavo visa verte vienu įrašu (404,4 tūkst. Eur).

Sąlyginė nuomonė dėl savivaldybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo.

Kontrolieriaus nuomone, išskyrus poveikį, kurį turi sąlyginės nuomonės pagrindą sudarantys dalykai, Kupiškio rajono savivaldybė visais reikšmingais atžvilgiais 2015 metais savivaldybės lėšas ir turtą valdė, naudojo ir disponavo jais teisėtai ir naudojo įstatymų nustatytiems tikslams.

NEPLANINIAI AUDITAI

Kontrolės ir audito tarnyba gauna nemažai rajono gyventojų pareiškimų, skundų, telefoninių skambučių su įvairia informacija.

Pagal Vietos savivaldos įstatymo nuostatas nagrinėjame prašymus ir skundus, kuriuose pateikiama institucijos kompetencijai priskirta informacija. Tiriame ir pateikiame atsakymus pareiškėjams.

2015 metais Kontrolės ir audito tarnyba gavo Savivaldybės tarybos nario Z.Aleksandravičiaus skundą dėl VšĮ Kupiškio ligoninės direktorės darbo valandų ir antraeilėse pareigose dirbančių darbuotojų. Patikrinimas baigtas 2016 metais.

Savivaldybės kontrolierius, atlikęs patikrinimą „Dėl darbo užmokesčio priskaičiavimo ir mokėjimo VšĮ Kupiškio ligoninė 2015 metais“ nustatė sekančius trūkumus.

Patikrinimo metu kontrolieriui nebuvo pateikta darbuotojų darbo apmokėjimo tvarka įstaigoje, nes tokia tvarka nebuvo patvirtinta. Įsakymas dėl viešosios įstaigos Kupiškio ligoninės 2015 metų darbuotojų pareiginių atlyginimų tvirtinimo buvo *nesuderintas* su įstaigos Stebėtojų taryba. 2015 metais įstaigos direktoriaus pavaduotojams *nebuvo patvirtinta* mėnesinės algos kintamoji dalis.

Nustatyta, kad Savivaldybės tarybos priimti sprendimai dėl leidimo direktorei dirbti papildomą darbą nebuvo *svarstyti* įstaigos Stebėtojų taryboje. Kontrolierius nustatė, kad *nebuvo* Savivaldybės tarybos sutikimo direktorei leisti dirbti antraeilėse gydytojo echoskopuotojo pareigose. Šiose papildomose pareigose įstaigos direktorė dirba nuo 2002-12-31.

Patikrinimo metu nustatyta, kad Kupiškio ligoninės Stebėtojų tarybai nustatyta kompetencija *neapima svarbių* įstaigos veiklos *sričių*, nenustatyta pareiga ar teisė svarstyti Savivaldybės tarybai teikiamus svarstyti klausimus, susijusius su įstaigos veikla. Nuostatuose nenustatyta, kad Stebėtojų taryba turi svarstyti ar derinti Įstaigos metų veiklos užduotis, Įstaigos direktoriaus algos kintamosios dalies nustatymo klausimus.

Sprendimą dėl leidimo Įstaigos direktoriui dirbti papildomą darbą Savivaldybės taryba priėmė šio klausimo nesvarsčius Stebėtojų tarybai.

Savivaldybės kontrolierius, peržiūrėjęs Stebėtojų tarybos posėdžių protokolus, nustatė, kad Stebėtojų tarybos posėdžiams įstaigos pateikiamoje medžiagoje nurodomas darbo užmokestis *neatitinka faktiškai gaunamo* darbo užmokesčio.

Įstaigos direktorius, atskirais atvejais, darbuotojams *neužtikrino darbo sąlygų*, nustatytų darbo santykius reglamentuojančiuose teisės aktuose. Audito metu nustatyti atvejai, kai Įstaigoje darbuotojams, kuriems taikoma iki dvidešimt keturių valandų per parą darbo laiko trukmė, buvo sudaryti darbo grafikai nesilaikant darbo ir poilsio laiko režimo. Nustatyti atvejai, kad be pertraukos darbuotojai išdirbo po 36 valandas, 26,54 valandos ar 25 valandas. Nustatyti atvejai, kad gydytojai dirbo tomis pačiomis valandomis dviejose pareigose. Direktorė pagal keturias darbo sutartis nepertraukiamai dirbo 39 val. 60 min.

Patikrinimo metu nustatyta, kad nuo 2013 metų įstaigoje dirba juristas 0,5 etato krūviu su 484 eurų mėnesine alga pagal nuotolinę darbo sutartį. Kontrolieriaus nuomone, įdarbinant darbuotojus pagal nuotolinę darbo sutartį **darbo užmokesčio lėšos naudojamos neekonomiškai**.

Įstaiga **netinkamai organizavo darbuotojų darbo laiko apskaitos kontrolę**. Patikrinimo metu nustatyti atskiri atvejai, kad **Darbo kodekso nuostatos įstaigoje yra pažeidžiamos**: gydytojas, dirbantis pagal dvi darbo sutartis, kiekvieną dieną įstaigoje dirba po 11 val., neįskaitant papildomų darbo valandų Kupiškio PASPC. Poilsio laikas tarp darbo dienų – 9 val.42 min., nors Darbo kodekse nurodoma, kad kasdieninio nepertraukiamojo poilsio tarp darbo dienų (pamainų) trukmė negali būti trumpesnė kaip vienuolika valandų iš eilės

Patikrinimo metu nustatyta, kad įstaigoje **neužtikrinama darbo drausmės kontrolė**. Nustatyti atvejai, kai darbo grafike darbo laikas pirmą dieną pareigose ir antrą dieną pareigose sudubliuotas, nenumatytas laikas nuvykti iš vienos darbovietės į kitą.

Savivaldybės kontrolierius pateikė 8 rekomendacijas nustatytiems pažeidimams šalinti (išsamiau ataskaitos 1 priede).

Savivaldybės kontrolieriui atlikus patikrinimą, **„Dėl darbo užmokesčio mokėjimo ir tarnybinio transporto naudojimo teisėtumo 2015 metais UAB „Kupiškio komunalininkas“**, nustatyti šie pažeidimai ir teisės aktų neatitikimai.

Kupiškio rajono savivaldybė, kaip jos reguliavimo sričiai priskirtų bendrovių veiklos kontrolę ir priežiūrą vykdanči institucija, iki šiol nėra patvirtinusi teisės akto, kuriame būtų reglamentuota bendra jos kontroliuojamų uždarytų akcinių bendrovių ir įstaigų vadovų darbo apmokėjimo tvarka (metodika), nustatanti bendrus Savivaldybės kontroliuojamų uždarytų akcinių bendrovių, viešųjų įstaigų vadovų, jų pavaduotojų ir vyriausiųjų buhalterių darbo užmokesčio nustatymo principus.

Bendrovės direktoriaus surašomuose įsakymuose **nenurodoma, kokių norminių aktų** vadovaujantis, darbuotojams **skiriami įvairūs priedai** prie darbo užmokesčio ar pareigų sugretinimai. STT atkreipia dėmesį, kad jei bendrovių direktoriaus įsakymuose nėra įtvirtintų administracinių sprendimų teisinių pagrindų, tai dėl nepakankamo (neišsamaus) darbo užmokesčio dydžio nustatymo teisinio pagrįstumo yra sudaromos prielaidos korupcijos rizikai kilti.

Skaičiuojant direktoriaus atlyginimą, Bendrovėje 2015 metais ne visuomet buvo vadovaujama LR akcinių bendrovių įstatymo nuostatomis, Bendrovės valdybos sprendimais bei tuo metu galiojusiu Bendrovės įstatu reikalavimais. Bendrovės direktorius, nesivadovaudamas minėtais norminiais aktais, savo įsakymu **pasiskyrė sau papildomą darbą** – budėjimus, už kuriuos buvo mokami priedai, taip pat **pasiskyrė priedus** už naktinį darbą, už darbą poilsio ir

švenčių dienomis, žiemos sezono priedą. 2015 metais Bendrovės direktoriaus sau pasiskirti įvairūs priedai prie darbo užmokesčio sudarė 3832,51 euro. Bendrovės valdyboje klausimas dėl Bendrovės direktoriui mokamų priedų nebuvo svarstytas.

Bendrovėje patvirtintoje darbo užmokesčio mokėjimo tvarkoje **nenumatyta priedų mokėjimo tvarka**. Kolektyvinė sutartis, kurioje būtų apibrėžti priedų mokėjimo principai pagal Darbo kodeksą, Bendrovėje nesudaryta. Priedai prie darbo užmokesčio darbuotojams skiriami atskirais Bendrovės direktoriaus įsakymais. Nustatyta, kad 2015 m. įsakymuose priedų skyrimo pagrindas nebuvo nurodomas, darbuotojo pareiginiuose nuostatuose numatytos funkcijos nesikeitė. Bendrovėje daugelis priedų skiriama 30 proc. nuo darbo užmokesčio dydžio, neatsižvelgiant į atliktų papildomų darbų sudėtingumą. Bendrovėje **nenustatyta**, kokį darbo užmokesčio dydį gali gauti tam tikros pareigybės darbuotojas, priklausomai nuo jo kvalifikacijos, t. y., nenustatytos tam tikrai darbuotojo pareigybei mokėtino darbo užmokesčio minimalus ir maksimalus dydis bei neplanuojamos darbo užmokesčio sąnaudos metams. Nustatyta, kad Bendrovėje **laikomi laisvi etatai** ir atskiriems darbuotojams mokami priedai „už pareigų sugretinimą“, nors toks terminas Darbo kodekse nevertojamas. Pareiginiai nuostatai Bendrovėje nekoreguojami, daug dubliuojančių funkcijų.

Kontrolierius nustatė, kad 2015 metais „už pareigų sugretinimą“ daugiausiai buvo mokama administracijos darbuotojams: iš viso priskaičiuota 39 103,07 euro, iš jų **administracijos darbuotojams** priskaičiuota 28 302,17 euro arba **72 proc. visos sumos**. Priemokos 2015 metais buvo mokamos tik administracijos darbuotojams, jos sudarė 27 394,19 euro. Už naktinį darbą 2015 metais Bendrovėje priskaičiuota 2 463,35 euro, iš jų **administracijos darbuotojams** – 2 154,05 arba **87 proc. visų išmokų** už naktinį darbą. Už viršvalandžius priskaičiuota 1 451,7 euro, iš jų **administracijai** – 1 343,17 euro arba **92 proc. visos sumos**.

Savivaldybės kontrolierius negalėjo patvirtinti, kad darbo užmokesčiui skirtos lėšos Bendrovėje naudojamos efektyviai ir ekonomiškai, o priedai prie darbo užmokesčio mokami teisės aktų nustatyta tvarka.

Kai kuriems bendrovės administracijos darbuotojams 2015 metais buvo mokami priedai „už renovaciją“ po 150 eurų arba po 90 eurų per mėnesį. 2015 metais iš viso išmokėta 8640 eurų priedų „už renovaciją“. Bendrovės direktoriaus įsakymuose **nenurodoma, už kokius konkrečiai darbus**, susijusius su gyvenamųjų pastatų renovacija mokami priedai.

Bendrovės direktorius nuo 2012 m. liepos 1 d. už naudojimąsi tarnybiniu automobiliu **sau pasiskyrė skaičiuoti pajamas natūra**. Kontrolieriaus nuomone, pajamos natūra yra viena iš skatinimo formų ir tokiam skatinimui buvo būtinas valdybos pritarimas. Tačiau Bendrovės valdyboje tokia skatinimo forma bendrovės direktoriui nebuvo svarstyta. Kontrolieriui buvo paaiškinta, kad yra būtinybė Bendrovės direktoriui tarnybiniu transportu po darbo valandų vykti į

susirinkimus su renovuojamų pastatų gyventojais, tačiau kontrolieriui patikrinus 2015 metų kelionės lapus, nebuvo nustatyta, kad kelionės lapuose būtų pažymėtas automobilio naudojimas po darbo valandų.

Patikrinimo metu nustatyta, kad 2015 metais bendrovės direktoriaus kelionės **lapai pildomi netiksliai**, maršrutai nurodyti: „po miestą“, „po rajoną“. Toks netikslus kelionės lapų pildymas **neužtikrina sunaudoto kuro kontrolės**. Atskirais atvejais kelionės lapuose nurodoma, kad per dieną „po miestą“ pravažiuota iki 46 km., o „po rajoną“ pravažiuojama iki 86 km. Siekiant užtikrinti efektyvią kuro kontrolę, kelionės lapai turi būti užpildyti tiksliai, nurodant tikslų nuvažiuotą atstumą, tikslą bei šį tikslą pagrindžiantys dokumentai.

Audituojamu laikotarpiu **transporto priemonių naudojimas** Bendrovėje buvo **neefektyvus**, nes nustatyti kuro **limitai nėra pagrįsti ekonominiais skaičiavimais bei poreikiu**, o kuro limitų išnaudojimas nepagrįstas įrodymais. Transporto priemonės priskirtos atskiriems darbuotojams ir nebuvo svarstoma galimybė atskiriems darbuotojams naudotis viena transporto priemone.

Bendrovėje **nebuvo patvirtintų tarnybų nuostatų**, kuriuose būtų tarnybų funkcijos ir atsakomybė.

Savivaldybės kontrolierius pateikė 12 rekomendacijų nustatytiems pažeidimams šalinti (išsamiau ataskaitos 1 priede).

TARNYBOS IŠTEKLIAI

Kontrolės ir audito tarnybos žmoniškieji ištekliai nėra dideli - 2016 metais Tarnyboje dirbo 1 valstybės tarnautojas, nors Savivaldybės taryba yra patvirtinusi 2 pareigybes. Antrai pareigybei Tarnyboje kelinti metai iš eilės finansavimas neskiriamas. Savivaldybės kontrolierė Vilma Mažeikienė – įstaigos vadovė, turinti aukštąjį universitetinį ekonominį ir magistro išsimokslinimus bei 16 metų patirtį šiame darbe. Nuo 2013 metų pasikeitus valstybinio audito reikalavimams ir metodikoms, finansinius ir teisėtumo auditus privaloma atlikti vadovaujantis Tarptautiniais audito standartais (TAS), o teisėtumo auditą - Atitikties audito, susijusio su finansinių ataskaitų auditu, gairėmis (TAAIS 4000- 4200). Valstybės kontrolė, atlikdama išorinę peržiūrą, konstatavo, kad Kontrolės ir audito tarnyboje nevykdoma audito kokybės kontrolė, todėl tarnyboje sukurta sistema neužtikrina, kad visi auditai būtų atliekami pagal Valstybinio audito reikalavimus, tarptautinius audito standartus ir Valstybės kontrolės parengtas metodikas. Vienas darbuotojas tarnyboje nepajėgus vykdyti šių reikalavimų

Auditoriui keliami aukšti reikalavimai - sugebėti ne tik patikrinti finansines ataskaitas ir įrašus apskaitos registruose, bet ir būti analitiku, strategu, ekspertu, gerai išmanyti teisės aktus, matyti pavojus audituojamo subjekto veiklai ir jo finansiniams rezultatams. 2016 metais daug dėmesio buvo skiriama kvalifikacijos kėlimui aktualiausiose veiklos srityse – kontrolierius gilino finansinio ir teisėtumo audito, viešojo sektoriaus subjektų konsolidavimo audito įgūdžius. 2016 metais išklausė 80 akademinių valandų mokymų. Profesiniam tobulinimui išleista 0,6 tūkst. eurų Savivaldybės biudžeto lėšų, nes didžioji dalis (apie 70 proc.) mokymų buvo finansuojama Europos Sąjungos ir kitomis paramos lėšomis.

Tarnybai skirti biudžeto asignavimai 2016 metais sudarė 21,30 tūkst. eurų, iš jų darbo užmokesčiui – 12,32 tūkst. eurų., socialiniam draudimui – 3,7 tūkst. eurų., ilgalaikio turto nebuvo įsigyta. Buhalterinę apskaitą tvarko ir atskaitomybę rengia Savivaldybės administracijos Buhalterinės apskaitos skyrius.

BENDRADARBIAVIMAS

Audito poveikio negalime pasiekti be glaudaus bendradarbiavimo su Savivaldybės taryba, Kontrolės komitetu, Savivaldybės meru, Savivaldybės administracija, audituojamais subjektais. Auditas nesibaigia rekomendacijų pateikimu, reikia jų efektyvaus įgyvendinimo.

Tobulinant viešojo sektoriaus audito kokybę ir siekiant bendrų rezultatų, pastaraisiais metais ypač glaudus bendradarbiavimas užsimezgė su Valstybės kontrole.

Auditus viešajame sektoriuje atlieka ne tik savivaldybių kontrolės ir audito tarnybos, bet ir vidaus auditoriai, Valstybės kontrolė, nepriklausomos audito įmonės. Tobulinant viešojo sektoriaus audito kokybę, buvo toliau vystomas bendradarbiavimas ne tik su Valstybės kontrole, bet ir su Lietuvos Respublikos finansų ministerija, Vidaus auditorių asociacija ir Lietuvos auditorių rūmais. Šis bendradarbiavimas vystomas per visų savivaldybių Kontrolės ir audito tarnybas vienijančią Savivaldybių kontrolierių asociaciją, kurios tikslas atstovauti ir ginti savivaldybių kontrolės ir audito tarnybų interesus, sudaryti sąlygas asociacijos nariams kelti kvalifikaciją, gilinti žinias ir praktinius įgūdžius, bendradarbiauti su kitomis asociacijomis, institucijomis, užsienio partneriais. Šį bendradarbiavimą įtvirtino 2010 m. gruodžio 30 d. pasirašytas tarpusavio susitarimas, kuriame numatyti konkretūs bendradarbiavimo uždaviniai. Buvo parengta ir įgyvendinama Valstybės kontrolės, Finansų ministerijos, Lietuvos auditorių rūmų, Vidaus auditorių asociacijos ir Savivaldybių kontrolierių asociacijos bendradarbiavimo programa, kuri 2016 metais atnaujinta.

Savivaldybių kontrolierių asociacija yra Europos regionų išorės audito institucijų organizacijos – EURORAI narė. Asociacijos atstovai dalyvauja EURORAI darbe ir įgyja

tarptautinės patirties audito srityje, kuria pasidalija su visais asociacijos nariais. Europos regionų audito institucijos kiekvienoje šalyje vykdo panašią misiją, kaip ir mūsų šalies Kontrolės ir audito tarnybos, todėl bendradarbiavimas su kitų šalių, kitų savivaldybių auditoriais yra ne tik vienas iš būdų patikrinti save kitų auditorių atžvilgiu, bet ir pasisemti audito atlikimo, veiklos organizavimo ir vykdymo patirties.

Bendradarbiaujame su Lietuvos Respublikos Vyriausybės atstovu Panevėžio apskrityje, kitomis institucijomis, įstaigomis ir organizacijomis, kitų savivaldybių Kontrolės ir audito tarnybomis, pasidalijame patirtimi, aptariame dažniausiai pasitaikančius pažeidimus, kitus aktualius klausimus. Kontrolės ir audito tarnyba nėra tik vertinanti institucija. Naudodamiesi tuo, kad mūsų atliekami auditai yra ir asignavimų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais gerosios patirties (taip pat ir informacijos apie sisteminės klaidas) kaupimo šaltinis, mes stengiamės ne tik įvardinti audituojamųjų daromas klaidas, bet ir skleisti informaciją apie geriausius pasiekimus.

Siekdami, kad tinkamai ir tikslingai būtų naudojamas Savivaldybės materialusis ir finansinis turtas, kad kuo mažiau būtų daroma pažeidimų jį apskaitant, vykdomė prevencinę veiklą. Seminarų ir mokymų metu įgytomis žiniomis pasidalijame su audituojamų įstaigų vadovais, buhalteriais juos konsultuodami, padėdami išspręsti jiems iškylančias problemas.

Neabejotina, kad profesinių įgūdžių plėtojimas, sklandus įstaigos veiklos procesų vykdymas, profesinis augimas skatina naujo elgesio, vertybių ir požiūrių vystymąsį ne tik pačioje Kontrolės ir audito tarnyboje, bet ir už jos ribų.

VEIKLOS PRIORITETAI

Savivaldybės kontrolieriaus nepertraukiamai vykdomas Viešojo sektoriaus rizikos veiksnių stebėjimas ir vertinimas, paremtas profesine patirtimi, leidžia nustatyti problemas ir grėsmes, tačiau riboti žmogiškieji ištekliai (vienas darbuotojas) įpareigoja labai atsakingai nusistatyti prioritetus planuojant savo darbą.

Valstybės kontrolės praktika parodė, kad daug efektyvesni yra taip vadinami horizontalieji auditai, kai pasirinktose rizikingose ar reikšmingose srityse atliekame audito procedūras visose Savivaldybės įstaigose. Savivaldybės kontrolierius numato 2017 metais atlikti audito procedūras ugdymo įstaigose dėl moksleivių maitinimo funkcijos įgyvendinimo.

Savivaldybės kontrolierius audituos darbo užmokesčio ir priedų mokėjimo sritį, kuri yra reikšminga, nes darbo užmokesčiui ir valstybinio socialinio draudimo įmokoms skirti asignavimai sudaro didžiąją dalį Savivaldybės biudžeto išlaidų.

Kita reikšminga ir rizikinga sritis – Savivaldybės turtas. Ši sritis labai plati, bet, atsižvelgiant į stebėsenos rezultatus, didžiausias dėmesys bus skiriamas ilgalaikiam turtui, jo valdymui, naudojimui ir apskaitai.

Nuo 2016 metų pasikeitus vietinių rinkliavų administravimui, Kontrolierius mato riziką šioje srityje, todėl didelį dėmesį skirs vietinių rinkliavų surinkimui ir apskaitai.

Audito procedūros bus atliekamos ir kitose Savivaldybės biudžeto pajamų srityse. Savivaldybės kontrolierius sieks, kad Savivaldybės biudžeto lėšos būtų naudojamos efektyviai, rezultatyviai ir skaidriai.

Kontrolierius ir toliau rūpinsis atliekamo audito kokybe, kurią gali užtikrinti tik aukštos kvalifikacijos, žinių turintys specialistai. Todėl bus keliama kvalifikacija, tobulinami audito atlikimo metodai. Bus siekiama būti ne tik vertintojais, bet ir aktyviais patarėjais ir pagalbininkais, skatinančiais viešojo sektoriaus pažangą ir prevencinį audito poveikį, bus stiprinamas bendradarbiavimas su Savivaldybės tarybos Kontrolės komitetu, komunikavimas su audituojamais subjektais, Savivaldybės administracija.

Tikiuosi, kad audito rezultatai paskatins esminius pokyčius ir bus reikšminga pagalba institucijų, įstaigų vadovams priimant sprendimus dėl veiklos efektyvumo didinimo ir atsakomybės principu grįsto viešojo sektoriaus valdymo.

Dėkoju visų audituotų subjektų vadovams ir darbuotojams už supratimą ir pastangas siekiant bendro tikslo – išmintingai valdyti ir naudoti Savivaldybės turtą, lėšas ir kitus išteklius bei gerinti rajono žmonėms teikiamų paslaugų kokybę. Esu įsitikinusi, kad bendromis pastangomis pasieksime, kad Savivaldybės turtas būtų valdomas skaidriau, taupiau, efektyviau ir rezultatyviau. Iš Tarybos narių tikiuosi objektyvaus Kontrolės ir audito tarnybos veiklos vertinimo, pastabų ir pasiūlymų, kaip gerinti darbą.

Kupiškio rajono savivaldybės kontrolierė

Vilma Mažeikienė

AUDITO ATASKAITOSE PATEIKTOS REKOMENDACIJOS

AUDITO ATASKAITA DĖL KUPIŠKIO RAJONO SAVIVALDYBĖS 2015 METŲ KONSOLIDUOTŲJŲ ATASKAITŲ RINKINIO, SAVIVALDYBĖS BIUDŽETO VYKDYMO IR TURTO NAUDOJIMO

Savivaldybės administracijos direktoriui:

1. Numatyti papildomas kontrolės priemonės, siekiant sustiprinti biologinio turto registraciją Savivaldybės administracijoje ir pavaldžiose įstaigose. Įregistruoti ir apskaityti visą biologinį turta.
2. Atlikti vietinės reikšmės kelių inventorizaciją ir įregistruoti kelius Nekilnojamojo turto registre.
3. Suformuoti žemės sklypus po Savivaldybės administracijai ir biudžetinėms įstaigoms priklausančiais pastatais, sudaryti sutartis, jas įregistruoti Nekilnojamojo turto registre ir apskaityti.
4. Nekilnojamojo turto registre įregistruoti Savivaldybei nuosavybės teise priklausančius garažus.
5. Pareikalauti, kad Kupiškio rajono turizmo ir verslo informacijos centras teisingai įregistruotų pagal panaudą gautą turta Nekilnojamojo turto registre.
6. Teisės aktų nustatyta tvarka perduoti valtis viešajai įstaigai Kupiškio rajono turizmo ir verslo informacijos centrui valdyti panaudos, o ne patikėjimo teise.
7. Atskirai ilgalaikio turto apskaitoje apskaityti ir inventorizuoti Savivaldybės administracijoje pagal panaudą perduotas patalpas Kupiškio rajono turizmo ir verslo informacijos centrui bei išnuomotas valčių elingo patalpas pastate prie Kupiškio marių.
8. Savivaldybės apskaitos politikoje patvirtinti biologinio turto registravimo ir apskaitos tvarka.
9. Vadovaujantis Vietos savivaldos įstatymo nuostatomis parengti biudžeto programų įgyvendinimo pasiektų tikslų ataskaitą.
10. Pareikalauti iš Kultūros centro teisės aktų nustatyta tvarka sutvarkyti nebaigtos statybos apskaitą, padidinant Kultūros centro pastato vertę atliktos renovacijos lėšomis.

**PATIKRINIMO ATASKAITA
DĖL DARBO UŽMOKESČIO PRISKAIČIAVIMO IR MOKĖJIMO VŠĮ KUPIŠKIO
LIGONINĖJE 2015 METAIS**

Savivaldybės administracijos direktoriui:

1. Teikti Savivaldybės tarybai svarstyti klausimą dėl Stebėtojų tarybos nuostatų patikslinimo.

VŠĮ Kupiškio ligoninė direktoriui:

1. Pakeisti įstaigos darbuotojų darbo apmokėjimo tvarką pagal šiuo metu galiojančios teisės aktus ir, suderinus su įstaigos stebėtojų taryba, ją patvirtinti.

2. Įstaigos direktoriaus pavaduotojams, atsižvelgiant į įstaigos veiklos rezultatus, mėnesinę algą patvirtinti iš pastoviosios ir kintamosios algos dalių.

3. Įstaigos vadovui dirbti papildomą darbą tik gavus savivaldybės tarybos sutikimą dirbti kitą darbą.

4. Peržiūrėti darbuotojų grafikus ir užtikrinti, kad dirbant papildomą darbą nebūtų viršijama Darbo kodekse nustatyta maksimali leistina darbo laiko trukmė.

5. Sudarant darbo grafikus, užtikrinti vidaus kontrolę, kad būtų laikomasi Darbo kodekse reglamentuoto darbo ir poilsio laiko režimo.

6. Spręsti klausimą dėl ekonominio naudingumo įdarbinant įstaigoje darbuotojus pagal nuotolines darbo sutartis.

7. Užtikrinti darbuotojų darbo laiko apskaitos ir darbo drausmės kontrolę, kad nebūtų tuo pačiu laiku dirbama keliose pareigose.

**PATIKRINIMO ATASKAITA
DĖL DARBO UŽMOKESČIO MOKĖJIMO IR TARNYBINIO TRANSPORTO
NAUDOJIMO TEISĖTUMO UAB „KUPIŠKIO KOMUNALININKAS“**

Savivaldybės administracijos direktoriui:

1. Parengti Bendrovės stebėtojų tarybos sudarymo sprendimo projektą ir teikti svarstyti Savivaldybės tarybai.

2. Parengti ir teikti Savivaldybės tarybai tvirtinti vadovų darbo apmokėjimo tvarką (metodiką), kurioje būtų reglamentuoti vienodi Savivaldybės kontroliuojamų uždaryjū akcinių bendrovių, viešųjų įstaigų vadovų, jų pavaduotojų ir vyriausiųjų buhalterijų darbo užmokesčio nustatymo principai.

Bendrovės valdybai:

1. Bendrovės direktoriui nustatyti pastovią ir kintamąją darbo užmokesčio dalį, kuri priklausytų nuo Bendrovei iškeltų tikslų įgyvendinimo.
2. Užtikrinti, kad valdybos posėdžių metu priimtuose sprendimuose būtų pateikta konkreti informacija, ypač susijusi su darbo užmokesčio dydžiu bei priedų mokėjimu Bendrovės vadovui.
3. Priimti sprendimą dėl Bendrovės vadovo naudojimosi tarnybiniu transportu gaunant pajamas natūra.
4. Patvirtinti naujus Bendrovės vadovo pareiginius nuostatus.
5. Priimti sprendimą dėl priedų mokėjimo pavaduotojui, laikinai einančiam Bendrovės vadovo pareigas.

Bendrovės direktoriui

1. Parengti naują tvarką, reglamentuojančią Bendrovės darbo užmokesčio, priedų, priemonių ir kitų išmokų darbuotojams skyrimą.
2. Užtikrinti efektyvų darbo užmokesčio sąnaudų valdymą – reglamentuoti kiekvienos pareigybės pareiginio atlyginimo dydžio ribas, planuoti metines darbo užmokesčio sąnaudas (išskiriant priedams mokėti), jas teikti nagrinėti ir tvirtinti bendrovės valdybai.
3. Peržiūrėti Bendrovės darbuotojų pareiginius nuostatus ir juos koreguoti įtraukiant funkcijas, kurios Bendrovėje įvardijamos Darbo kodekse nenaudojamu terminu: „pareigų sugretinimas“.
4. Užtikrinti ekonomišką Bendrovės lėšų transportui naudojimą. Papildyti Tarnybinių lengvųjų automobilių naudojimo taisyklės reglamentuojant tarnybinio transporto naudojimą gaunant pajamas natūra.
5. Užtikrinti, kad Bendrovės direktoriaus įsakymai būtų parengti vadovaujantis Dokumentų rengimo taisyklėmis ir Viešojo administravimo įstatymo reikalavimais.